

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, 2 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd samt 27 och 41 § i barnskyddslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, 2 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd samt 27 och 41 § i barnskyddslagen (RP 16/2024 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 11/2024 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Joni Komulainen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Anna Sandberg, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Liisa Leppävirta, justitieministeriet
- överinspektör Terhi Rehtonen, Dataombudsmannens byrå
- jurist Tuomas Meriruoho, Folkpensionsanstalten
- jurist Jenni Malava, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- specialsakkunnig Hanna Menna, Velfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
- direktör för digitala tjänster Tommi Kuukka, Västra Nylands välfärdsområde
- förvaltningsöverläkare Pasi Eskola, Norra Österbottens välfärdsområde
- specialplanerare Päivi Tossavainen, Socca - Nylands kompetenscentrum inom det sociala området
- expert, näringslivsfrågor Jarno Talvitie, Hyvinvointiala HALI ry
- specialsakkunnig Kristiina Ruuskanen, Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Helsingfors stad

Betänkande ShUB 3/2024 rd

- Oy Apotti Ab
- Finlands Läkarförbund
- Hälsosocialarbetare rf.

Inget yttrande av

- SOSTE Finlands social och hälsa rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, lagen om Institutet för hälsa och välfärd och barnskyddslagen.

Enligt propositionen ska övergångsperioderna för de riksomfattande informationssystemtjänsterna ändras. För tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården föreslås rätt att till en med patienten överenskommen tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården lämna ut uppgifter som är nödvändiga för att ordna undersökning och vård av patienten. För yrkesutbildade personer inom socialvården som är verksamma inom hälso- och sjukvården föreslås rätt att få tillgång till Folkpensionsanstaltens förmåsuppgifter. I lagarna införs dessutom vissa korrigeringar av teknisk natur.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023, nedan kunduppgiftslagen), lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) och barnskyddslagen (41/2014).

Övergångstiderna för de riksomfattande informationssystemtjänsterna ändras. För tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården föreslås dessutom rätt att till en med patienten överenskommen tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården lämna ut uppgifter som är nödvändiga för att ordna undersökning, vård och behandling av patienten. För yrkesutbildade personer inom socialvården som är verksamma inom hälso- och sjukvården föreslås rätt att få tillgång till Folkpensionsanstaltens (FPA) förmåsuppgifter. I lagarna görs enligt propositionen också vissa ändringar av teknisk natur.

Utskottet välkomnar de föreslagna ändringarna och tillstyrker lagförslagen med ändringar.

Utlämnande av patientuppgifter till tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården

Enligt det nya 54 § 5 mom. i lagförslag 1 får en tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården till en med patienten överenskommen tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården lämna ut de patientuppgifter som är nödvändiga för att ordna undersökning och vård av patienten. I motiven (s. 11) står det att ett muntligt samtycke som framgår av sammanhanget motsvaras

Betänkande ShUB 3/2024 rd

av att det ska vara fråga om en med patienten avtalad tjänstetillhandahållare till vilken uppgifter får lämnas ut. Enligt motiven motsvarar regleringen i funktionellt hänseende 13 § 3 mom. 2 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992, nedan patientlagen), enligt vilken patientuppgifter har kunnat lämnas ut till en annan verksamhetsenhet eller yrkesutbildad person i enlighet med patientens muntliga samtycke eller ett samtycke som annars framgår av sammanhanget. Den bestämmelsen upphävdes vid ingången av 2024, och någon motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagstiftningen.

Utskottet välkomnar den föreslagna regleringen, enligt vilken exempelvis remisser och epikriser kan lämnas till en med patienten överenskommen tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården utan samtycke eller tillstånd för utlämnande eller trots eventuella förbud mot utlämnande. Den föreslagna bestämmelsen gör utlämnandet av patientuppgifter smidigare i situationer där patienten får remiss till en annan tjänstetillhandahållare, vårdansvaret överförs efter en vårdperiod eller flera tjänstetillhandahållare deltar i vården och behandlingen av patienten.

Utskottet noterar dock att den tidigare bestämmelsen i patientlagen möjliggjorde utlämnande av "uppgifter som behövs", medan den föreslagna bestämmelsen i 54 § 5 mom. endast möjliggör utlämnande av "patientuppgifter som är nödvändiga". Vid utskottets sakkunnigutfrågning aktualiserades frågan om den föreslagna bestämmelsen i praktiken möjliggör utlämnande av tillräckliga uppgifter.

Utskottet anser utifrån inkommen utredning att regleringen i sin föreslagna form är motiverad. Om bestämmelsen föreskrev om utlämnande av "uppgifter som behövs", skulle den utifrån grundlagsutskottets senaste avgörandepraxis behöva innehålla en uttömmande förteckning över det datainnehåll som får lämnas ut. Om datainnehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 38/2016 rd, s. 2). Om datainnehållet ingick som förteckning i den föreslagna lagen, skulle bestämmelsen enligt social- och hälsovårdsutskottet kunna bli ganska styv och oändamålsenlig. Då kunde bestämmelsen i enskilda fall ställa hinder för att lämna ut nödvändiga uppgifter, om den inte nämnde vissa uppgifter som i sig är nödvändiga i den aktuella situationen.

Utskottet bedömer att den reglering som föreslås i propositionen i praktiken gör det möjligt att lämna ut uppgifter i tillräcklig omfattning. Som exempel kan nämnas att läkaren i en remiss bedömer vilka uppgifter som är nödvändiga för den mottagande parten i samband med överföringen av vårdansvaret. Om det trots allt behövs uppgifter i större omfattning, är det med stöd av tillståndet för utlämnande möjligt att få uppgifterna via Kanta-tjänsten (FPA:s riksomfattande informationssystemtjänst). Utskottet konstaterar dessutom att det jämfört med nuläget i vilket fall som helst blir smidigare att lämna ut uppgifter, eftersom det i den gällande regleringen inte finns någon liknande bestämmelse som direkt med stöd av lag möjliggör utlämnande av uppgifter. Utskottet konstaterar dock att det finns skäl att följa hur den föreslagna regleringen fungerar och bedöma eventuella behov av ändringar.

Grundlagsutskottet (stycke 9) noterar att det datainnehåll som omfattas av bestämmelsen i sig på behörigt sätt är bundet till nödvändigheten av att ordna undersökning och vård. Grundlagsutskottet har dock inte inom ramen för sitt konstitutionella uppdrag gjort någon övergripande bedömning av den föreslagna regleringens överensstämmelse med EU:s dataskyddsförordning. Social-

Betänkande ShUB 3/2024 rd

och hälsovårdsutskottet bör således enligt grundlagsutskottet noggrant försäkra sig om att regleringen är förenlig med EU:s dataskyddsförordning och ägna särskild uppmärksamhet åt förhållandet mellan det avtal som avses i bestämmelsen och det som i EU:s dataskyddsförordning föreskrivs om samtycke.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att den överenskommelse som avses i 54 § 5 mom. i den föreslagna kunduppgiftslagen gäller val av tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården. Enligt momentet får det till en med patienten överkommen tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården lämnas ut de patientuppgifter som är nödvändiga för att ordna undersökning och vård av patienten samt en sammanfattning av den vård som gets. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter utgörs således av lagen och inte av ett samtycke enligt dataskyddsförordningen. Utskottet konstaterar dessutom att det vid utskottets utfrågningar inte har lyfts fram några motstridigheter mellan den föreslagna regleringen och dataskyddsförordningen som skulle hindra att bestämmelserna införs.

Rätt för yrkesutbildade personer inom socialvården att få uppgifter

I lagförslag 1 föreslås det att 64 § kompletteras så att yrkesutbildade personer inom socialvården med hälso- och sjukvårdsuppgifter hos en myndighet inom hälso- och sjukvården har rätt att från FPA få nödvändiga uppgifter om patientens förmåner i syfte att säkerställa rådgivning och handledning om sociala förmåner i anslutning till patientens hälsotillstånd. Patienten ska enligt den föreslagna bestämmelsen på förhand underrättas om hur rätten att få information tillgodoses.

I propositionsmotiven (s. 13) står det att yrkesutbildade personer inom socialvården som utför socialt arbete inom hälso- och sjukvården deltar i planeringen av vården och rehabiliteringen av patienten, handleder och ger råd till patienten i olika problem som orsakas av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning och i frågor som gäller social trygghet i anslutning till sjukdomen, såsom sjukdagpenning, rese- och läkemedelsersättningar, pensioner och handikappförmåner, hjälper patienterna med att ansöka om förmåner samt stöder utredningen av den förändrade livssituationen. Förmånsuppgifterna behövs också för sammanställandet av utlåtanden och intyg som hälso- och sjukvården ansvarar för. Dessutom handleder socialarbetarna patienterna vid ansökan om rehabiliteringstjänster som ordnas av FPA.

Rätten att få uppgifter ska enligt motiven gälla uppgifter som gäller FPA:s sociala förmåner och som är nödvändiga för att säkerställa rådgivning och handledning om sociala förmåner i anslutning till patientens hälsotillstånd. Rätten att få uppgifter gör det således möjligt att tillgodose patientens rättigheter och förebygger också behovet av att bli klient inom socialvården, när behövlig handledning och rådgivning kan ges genast i ett och samma sammanhang. I kundgruppen för socialt arbete inom hälso- och sjukvården finns det ofta patienter som har den sämsta funktionsförmågan och vars psykiska eller fysiska funktionsförmåga är helt eller tillfälligt nedsatt.

Social- och hälsovårdsutskottet välkomnar de föreslagna ändringarna i bestämmelserna om rätt för yrkesutbildade personer inom socialvården att få information och anser att de fyller sitt syfte, särskilt med tanke på patienten. En långvarig eller allvarlig sjukdom eller till exempel plötsliga skador kan orsaka förändringar i livssituationen. Då behövs utöver medicinsk vård också hjälp av en expert på sociala frågor för att göra en samlad bedömning av situationen och planera lösningar

Betänkande ShUB 3/2024 rd

som en del av vård- och rehabiliteringsplanen. I och med rätten att få information kan man enligt utskottet i ett så tidigt skede som möjligt smidigt ordna med framför allt utsatta patienters angelägenheter och på så sätt förebygga ackumulering av sociala problem.

Grundlagsutskottet (stycke 13) noterar dock att det i detaljmotiveringen till den föreslagna 64 § (s. 14) hänvisas till att FPA som en elektronisk förbindelse har skapat den så kallade Kelmu-tjänsten som kan utnyttjas om förutsättningarna för öppnande av en sådan förbindelse enligt 23 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen är uppfyllda. Enligt grundlagsutskottets uppfattning lämpar sig förbindelsen inte för sådan överlåtelse av information där myndigheten i det enskilda fallet måste bedöma om överföringen är nödvändig (GrUU 73/2018 rd, s. 10). Social- och hälsovårdsutskottet bör enligt grundlagsutskottet i motiveringen granska hur man genom en elektronisk förbindelse i praktiken kan försäkra sig om att de uppgifter som lämnas ut är nödvändiga på det sätt som den föreslagna bestämmelsen förutsätter.

Enligt uppgift till social- och hälsovårdsutskottet begränsas de uppgifter om socialskyddsförmåner som lämnas ut via en elektronisk förbindelse på förhand till vad som är absolut nödvändigt så att yrkesutbildade personer inom socialvården som är anställda hos en hälso- och sjukvårdsmyndighet får en egen Suomi.fi-fullmakt och åtkomsten via förbindelsen genomförs enligt ett eget användningsändamål för de personerna. Således kan de yrkesutbildade personer inom socialvården som är anställda hos en hälso- och sjukvårdsmyndighet enligt inkommen utredning endast se de uppgifter om socialskyddsförmåner som på förhand med stöd av lag har fastställts som nödvändiga. I utredningen konstateras det dessutom att FPA, som lämnar ut informationen, svarar för att kraven enligt 23 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) beaktas vid tillhandahållandet av en förbindelse för åtkomst till uppgifter och att man via förbindelsen kan försäkra sig om att de uppgifter som lämnas ut är nödvändiga.

Enligt uppgift krävs det arbetsdryga insatser för att utveckla it-system i syfte att skräddarsy data-innehållet enligt den föreslagna regleringen, specificera och genomföra användningsändamålet och skapa Suomi.fi-fullmakter i Kelmu. Tidsplanen för genomförandet kommer att preciseras efter lagens ikraftträdande. Informationen kommer därför inte att visas via Kelmu genast efter det att lagen trätt i kraft, utan först senare då ändringen har genomförts i Kelmu.

Grundlagsutskottet (stycke 14) fäster dessutom uppmärksamhet vid den tillämpningssituation som beskrivs i motiveringen till bestämmelsen (s. 13). Enligt motiveringen kan rätten att få uppgifter utnyttjas till exempel så att hyresvärden framgår av de uppgifter som gäller bostadsbidrag och denne kan då vid behov underrättas om att sjukhusvården drar ut på tiden, och på så vis kan man säkerställa att den förlängda sjukhusvården inte medför problem för kundens boende. Grundlagsutskottet anser att det inte är förenligt med bestämmelsens ordalydelse om säkerställande av rådgivning och handledning i fråga om förmåner. Social- och hälsovårdsutskottet bör enligt grundlagsutskottet vid behov ändra regleringen.

Social- och hälsovårdsutskottet understryker att det i den föreslagna 64 § endast är fråga om rätt till information för sådana yrkesutbildade personer inom socialvården som arbetar inom hälso- och sjukvården och att bestämmelsen inte ger rätt att lämna informationen vidare. När en yrkesutbildad person inom socialvården med stöd av bestämmelsen får uppgifter om exempelvis bostadsbidrag, kan han eller hon använda uppgifterna för vägledning och rådgivning till patienten.

Betänkande ShUB 3/2024 rd

Utskottet konstaterar dock att 6 § i kunduppgiftslagen gör det möjligt att lämna ut uppgifter om en patient till en utomstående med patientens samtycke. I samförstånd med patienten kan en yrkesutbildad person inom socialvården således med patientens samtycke vid behov kontakta hyresvärden i frågor som gäller boendet.

Viljeyttringstjänsten

I lagförslag 1 preciseras 72 § med en skyldighet att i viljeyttringstjänsten föra in uppgifter om utlämnad information, tillstånd för utlämnande, förbud och samtycken som gäller de riksomfattande informationssystemtjänsterna i enlighet med kunduppgiftslagen och lagen om elektroniska recept (61/2007). Enligt den gällande regleringen gäller lagringsskyldigheten i vidare bemärkelse alla samtycken, dvs. också tjänstetillhandahållarens egna lokala samtycken till behandling av kunduppgifter enligt dataskyddsförordningen eller lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

De utfrågade sakkunniga fäste uppmärksamhet vid omfattningen av de viljeyttringar som lagras i viljeyttringstjänsten. Det är möjligt att tolka 72 § i den föreslagna kunduppgiftslagen så att ett i 74 § 2 mom. avsett godkännande att visa uppgifter eller leverera uppgifter till en välbefinnandeapplikation inte ska sparas i viljeyttringstjänsten. För att verifiera att utlämnandet är förenligt med lagen är det enligt sakkunniga dock viktigt att det i 72 § föreskrivs om skyldighet att föra in också det godkännandet i viljeyttringstjänsten.

Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet kan också andra viljeyttringar än de som avses i 72 § 1 mom. sparas i viljeyttringstjänsten, så regleringen gör det också möjligt att spara godkännanden i tjänsten. Enligt uppgift krävs det grundligare lagberedning för att ändra bestämmelsen så att den blir förpliktande. Med hänvisning till det föreslår utskottet i detta sammanhang inga ändringar i bestämmelsen till denna del. Men det behöver bevakas och bedömas hur lagen fungerar också i det här avseendet och i förekommande fall bör det beredas förslag till förpliktande lagstiftning.

Övergångstider

I lagförslag 1 föreslås flera ändringar i övergångsbestämmelserna om de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

Ansvar för kommunernas och samkommunernas kund- och patientdatasystem överfördes vid ingången av 2023 till välfärdsområdena, där en harmonisering av systemen ännu pågår. I många områden bereds upphandlingar av nya informationssystem, står det i propositionsmotiven (s. 3). Det här medför utmaningar i synnerhet för genomförandet av skyldigheten att ansluta sig till Kanta-tjänsten inom socialvården, eftersom det är tidskrävande att skaffa och införa nya informationssystem.

Utskottet anser utifrån både verksamhetsrelaterade och ekonomiska aspekter att det är motiverat att det inte ska avkrävas välfärdsområdet att exempelvis de nya egenskaperna med anknytning till Kanta-tjänsten ska genomföras i informationssystem som ska tas ur drift. Utskottet välkomnar således i princip de föreslagna förlängningarna av övergångstiderna. De utfrågade sakkunniga har

Betänkande ShUB 3/2024 rd

emellertid trots förlängningen av övergångsperioderna uttryckt oro över att övergångsperioderna enligt propositionen fortfarande delvis är för snäva och trots förlängningen kommer att medföra betydande utmaningar och kostnader för välfärdsområdena.

Utskottet konstaterar att de övergångstider som ändringarna i it-systemen kräver måste vara realistiska för att säkerställa en datasäker informationshantering och ett smidigt genomförande av tjänsterna i anslutning till den.

Enligt sakkunnigutfrågningen är den övergångsperiod som föreslås i 102 § 5 mom. och som gäller skyldigheten för en tjänstetillhandahållare inom socialvården att ansluta sig till Kanta-tjänsten fortfarande för snäv. De funktioner som stöder anslutningen till Kanta-tjänsten bör enligt uppgift i praktiken genomföras i kundinformationssystemen och certifieras i enlighet med kunduppgiftslagen redan i god tid före utgången av den föreslagna övergångsperioden för att välfärdsområdena ska kunna ta systemversionen i drift inom övergångsperioden. Det kan också hända att välfärdsområdena har olika versioner av samma informationssystem, och alla systemleverantörer genomför inte nödvändigtvis ändringarna enligt samma tidsplan. Det kan innebära vissa utmaningar vid ibruktagandet. Utskottet föreslår att övergångstiden förlängs så att tjänstetillhandahållare inom socialvården ska ansluta sig till den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter senast den 1 september 2026 i stället för senast den 1 mars 2026.

I det föreslagna 102 § 5 mom. föreskrivs det dessutom att tillstånd för utlämnande av uppgifter enligt 55 § ska tas i bruk senast när en tjänstetillhandahållare inom socialvården ansluter sig till den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Också sparandet i enlighet med 70 § av uppgifter som gäller utlämnandet i förvaringstjänsten för loggregister ska ske från och med anslutningen till Kanta-tjänsten. Utskottet konstaterar att en del av välfärdsområdena redan har anslutit sig till Kanta-tjänsterna i fråga om socialvården, och inom dessa områden tas Kanta-tjänsterna i bruk stegvis inom socialvården. Utskottet föreslår att 102 § 5 mom. ändras så att skyldigheten att ta i bruk tillstånd för utlämnande och spara loggdata börjar först när den lagstadgade skyldigheten att ansluta sig till Kanta-tjänsten börjar.

Utskottet konstaterar dessutom att tidsfristerna i 102 § 3 mom. och 6 mom. 2 a-punkten i kunduppgiftslagen är sinsemellan motstridiga i övergångsbestämmelserna, eftersom de patientuppgifter som registreras i samband med ordnandet och tillhandahållandet av socialservice enligt 3 mom. ska föras in i patientregistret senast den 1 mars 2027, men enligt 6 mom. 2 a-punkten ska uppgifterna föras in i Kanta-tjänsterna senast den 1 oktober 2026. Utskottet föreslår att 6 mom. 2 a-punkten stryks, varvid lagringen av uppgifterna i Kanta-tjänsterna ska inledas samtidigt som lagringen av uppgifterna i patientregistret.

Utskottet noterar dessutom att de föreslagna ändringarna i övergångstiderna enligt social- och hälsovårdsministeriets bedömning inte orsakar oreglerade situationer vid behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården, vilket grundlagsutskottet lyfter fram i sitt utlåtande (stycke 5).

De sakkunniga har föreslagit att ikraftträdandebestämmelsen i 101 § i kunduppgiftslagen inte ska vara förpliktande, utan att patientuppgifter inom den hälso- och sjukvård som tillhandahålls i

Betänkande ShUB 3/2024 rd

samband med socialservice ska kunna föras in i patientregistret retroaktivt också efter att den övergångstid som gäller bestämmelsen har gått ut (102 § 3 mom.).

Enligt uppgift från social- och hälsovårdsministeriet föreslås det inte att bestämmelsen i 101 § ändras, eftersom ministeriet anser det vara viktigt att patientuppgifterna behandlas samordnat i hela landet. Ministeriet anser också att en ändring skulle kräva att olika berörda grupper hörs på bred front. Enligt utredningen är det fråga om patientuppgifter som tidigare har förts in i delregistret för klientregistret inom socialvården, och i kunduppgiftslagen avses inte någon större grupp patientuppgifter än så. Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara viktigt att statsrådet till denna del bedömer hur regleringen fungerar inom ramen för den övergångsperiod som gäller bestämmelsen så att det vid behov är möjligt att ändra bestämmelserna innan övergångsperioden löper ut.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

3§. Definitioner. Utskottet föreslår att en felaktig hänvisning korrigeras i 1 mom. 9 punkten.

Definitionen av tjänstetillhandahållare i 1 mom. 11 punkten nämner inte uttryckligen offentligt-rättsliga samfund, utan endast myndigheter, samfund och stiftelser. Eftersom syftet med ändringen av bestämmelsen inte är att ändra nuläget, föreslår utskottet att definitionen för tydlighetens skull kompletteras med ett omnämnande av offentligt-rättsliga samfund.

Utskottet föreslår att en felaktig hänvisning korrigeras i 1 mom. 20 punkten.

102§. Övergångsbestämmelser. Utskottet föreslår att övergångstiden i 5 mom. förlängs så att tjänstetillhandahållare inom socialvården ska ansluta sig till den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter senast den 1 september 2026. Dessutom ändras 5 mom. så att skyldigheten att ta i bruk tillstånd för utlämnande och spara loggdata börjar först när den lagstadgade skyldigheten att ansluta sig till Kanta-tjänsten börjar.

För att åtgärda den motstridighet som påpekas i övervägandena föreslår utskottet att 6 mom. 2 a-punkten stryks, varvid lagringen av uppgifterna i Kanta-tjänsterna ska inledas samtidigt som lagringen av uppgifterna i patientregistret. Till följd av strykningen av denna underpunkt ändras numreringen av underpunkterna därefter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 16/2024 rd utan ändringar.

Betänkande ShUB 3/2024 rd

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 16/2024 rd med ändringar. (*Utskottets ändringsförslag*)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) 3 § 9, 11 och 20 punkten, 57 §, rubriken för 64 §, 72 § 1 mom., 97 § 2 mom. och 102 § samt fogas till 54 § ett nytt 5 mom. och till 64 § ett nytt 4 mom. som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *uppgifter om välbefinnande* sådana uppgifter som en person producerat och administrerar om sin hälsa och sitt välbefinnande och som personen själv har fört in i den i 17 punkten avsedda informationsresursen för egna uppgifter, (Ny)

11) *tjänstetillhandahållare* myndigheter, offentlighetsrättsliga samfund, enskilda näringsidkare, samfund eller stiftelser ~~och enskilda näringsidkare~~ som ordnar eller tillhandahåller socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster samt arbetsgivare som ordnar företagshälsovårdstjänster på det sätt som avses i 7 § 1 mom. 2 punkten i lagen om företagshälsovård (1383/2001),

20) *producent av en informationssystemtjänst* den som för en tjänstetillhandahållare tillhandahåller eller genomför ett i 19 punkten avsett informationssystem och som i egenskap av informationssystemets tillverkare, för tillverkarens räkning eller för en eller flera tillverkares del ansvarar för de krav som ställs på informationssystemet, (Ny)

Betänkande ShUB 3/2024 rd

54 §

Rätt för tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården att få patientuppgifter och utlämnande av patientuppgifter för att trygga vården

En tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården får till en med patienten överenskommen tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården lämna ut de patientuppgifter som är nödvändiga för att ordna undersökning och vård av patienten, samt en sammanfattning av den vård som getts.

57 §

Tillgodoseende av rätten att få uppgifter med hjälp av ett informationssystem

Den rätt att få uppgifter som avses i 53—55 § får tillgodoses med hjälp av ett informationssystem inom de riksomfattande informationssystemtjänsterna eller något annat informationssystem som används av tjänstetillhandahållaren efter det att existensen av en vårdrelation eller klientrelation mellan patienten eller socialvårdsklienten och den som framställt begäran om utlämnande har säkerställts datatekniskt. När rätten att få uppgifter tillgodoses med hjälp av det nämnda informationssystemet ska utöver det som föreskrivs i de paragraferna också det som annanstans föreskrivs om åtkomsträttigheter till nödvändiga kunduppgifter följas.

64 §

Rätt för myndigheter inom social- och hälsovården att få uppgifter

Yrkesutbildade personer inom socialvården som är anställda vid en myndighet inom hälso- och sjukvården har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt från Folkpensionsanstalten få sådana uppgifter om patientens sociala förmåner som är nödvändiga för att säkerställa rådgivning och handledning om förmåner i anslutning till patientens hälsotillstånd. Patienten ska på förhand underrättas om utnyttjandet av rätten att få uppgifter.

72 §

Viljetryttingstjänsten

I viljetryttingstjänsten ska det föras in uppgift om utlämnad information, tillstånd för utlämnande, förbud och samtycken som gäller de riksomfattande informationssystemtjänsterna vilka utförts i enlighet med denna lag och receptlagen.

Betänkande ShUB 3/2024 rd

97 §

Styrning, övervakning och uppföljning

Institutet för hälsa och välfärd svarar för planeringen, styrningen och uppföljningen samt samordningen av de datastrukturer som används när det gäller behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården och informationshanteringen i anslutning därtill samt när det gäller utförandet och användningen av de riksomfattande informationssystemtjänster som avses i 65 § och de gemensamma informationsresurser som hänför sig till olika förvaltningsområden.

102 §

Övergångsbestämmelser

Den i 53 § avsedda rätten att få uppgifter mellan socialvården och hälso- och sjukvården ska genomföras i de riksomfattande informationssystemtjänsterna senast den 1 mars 2027, rätten för tjänstetillhandahållare inom socialvården att få uppgifter om recept som lagrats i receptcentret ska emellertid genomföras senast den 1 november 2027.

Det i 59 § 2 mom. avsedda förbudet som gäller alla patientuppgifter och företagshälsovården ska tas i bruk senast den 1 januari 2024.

Patientuppgifter som ska antecknas i samband med ordnandet och tillhandahållandet av socialservice ska föras in i patientregistret senast den 1 mars 2027.

Det i 60 § avsedda utlämnandet av patientuppgifter till utlandet ska genomföras senast från och med den 1 januari 2025.

Tjänstetillhandahållare inom socialvården ska ansluta sig till den i 65 § 1 mom. 1 punkten nämnda riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter senast den 1 september 2026. Om tidsfristen för skyldigheten enligt 7 mom. att spara handlingar som tjänstetillhandahållare för in infaller efter dessa tidpunkter, ska tjänstetillhandahållaren ansluta sig till den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter senast när skyldigheten att spara handlingar börjar. Tillstånd för utlämnande av uppgifter enligt lagens 55 § ska tas i bruk när tjänstetillhandahållaren börjar utöva rätten att få uppgifter enligt 55 § via de riksomfattande informationssystemtjänsterna, dock senast när tjänstetillhandahållaren enligt denna lag ska ansluta sig till den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Tjänstetillhandahållare inom socialvården ska i enlighet med 70 § spara de uppgifter som gäller utlämnandet i förvaringstjänsten för loggregister senast när tjänstetillhandahållaren enligt denna lag ska ansluta sig till den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter från anslutningen till informationsresursen.

Med avvikelse från skyldigheten enligt 69 § 1 mom. att efter anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna spara kundhandlingarna i original i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter ska en tjänstetillhandahållare inom hälso- och sjukvården börja spara handlingarna enligt följande:

- 1) handlingar upprättade av skolpsykologer, senast den 1 mars 2025,
- 2) senast den 1 oktober 2026

a) journalhandlingar i anslutning till hälso- och sjukvårdstjänster som tillhandahålls i samband med socialservice,

Betänkande ShUB 3/2024 rd

- a) handling över tidsbeställningar inom hälso- och sjukvården som kunden ska underrättas om,
 - b) laboratorieresultat från screeningundersökningar,
 - c) intyg och blanketter som anknyter till körhälsa,
 - d) intyg och blanketter som anknyter till olycksfall och anmälan av yrkessjukdom,
 - e) läkarutlåtande om hälsotillstånd (T-intyg),
 - f) läkarintyg C och TOD, samt
 - g) kopia av dödsattest,
- 3) senast den 1 oktober 2029,
- a) dagliga anteckningar om vårdarbetet,
 - b) handlingar som anknyter till radiologisk screening,
 - c) video- och ljudupptagningar samt bilder för synligt ljus,
 - d) bilder tagna av enheter för mun- och tandvård, samt
 - e) andra bilder än sådana som avses i underpunkt c och d.

Med avvikelse från skyldigheten enligt 69 § 1 mom. att efter anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna spara kundhandlingarna i original i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter ska en tjänstetillhandahållare inom socialvården börja spara klienthandlingar inom socialvården i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter enligt följande:

- 1) kundhandlingar som uppkommer i serviceuppgifter inom familjerättsliga tjänster, senast den 1 september 2026, och
- 2) video- och ljudupptagningar som uppkommer i alla serviceuppgifter, senast den 1 oktober 2029.

I den informationsresurs för egna uppgifter som avses i 73 § bör behandling av uppgifter för någon annans räkning enligt 50 § genomföras senast den 1 september 2025 och möjligheten att lämna ut uppgifter om välbefinnande till tjänstetillhandahållaren bör genomföras i de riksomfattande informationssystemtjänsterna senast den 1 januari 2026.

Utlämnande av patientuppgifter till välbefinnandeapplikationer i enlighet med 74 § 2 mom. ska genomföras i de riksomfattande informationssystemtjänsterna senast den 1 december 2024, i 50 § avsedd skötsel av ärenden för någon annans räkning dock senast den 1 september 2025 och i fråga om recept som lagras i receptcentret dock senast den 1 oktober 2027.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande ShUB 3/2024 rd

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) 2 § 1 mom. 4 b punkten, sådan den lyder i lag 710/2023, som följer:

2 §

Uppgifter

Institutet ska:

4 b) svara för planeringen, styrningen och uppföljningen samt samordningen av datastrukturerna när det gäller den elektroniska behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården och informationsadministrationen i anslutning därtill och av användningen och realiseringen av riksomfattande informationssystemtjänster,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 27 och 41 § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 27 § 3 mom. och 41 § 2 mom., sådana de lyder, 27 § 3 mom. i lag 1302/2014 och 41 § 2 mom. i lag 610/2022, som följer:

Betänkande ShUB 3/2024 rd

27 §

Inledande av en klientrelation inom barnskyddet

Socialarbetaren ska i de barnskyddshandlingar som berör barnet göra en anteckning om att en klientrelation inom barnskyddet har inletts samt omedelbart underrätta vårdnadshavaren och barnet om detta, dock med beaktande av vad som föreskrivs i 51 § i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023).

41 §

Beredning av omhändertagande och vård utom hemmet

Den socialarbetare som avses i 1 mom. har utöver vad som föreskrivs om en socialvårdsmyndighets rätt att få uppgifter enligt 53, 55 och 64 § i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården rätt att få yttranden från dem som avses i de paragraferna, om yttrandena behövs vid beredningen av omhändertagande, när beslut fattas om omhändertagande eller vård utom hemmet ordnas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 3.5.2024

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Li Andersson vänst
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Minna Reijonen saf
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Oskari Valtola saml
medlem Henrik Wickström sv
medlem Ville Väyrynen saml (delvis)
ersättare Milla Lahdenperä saml.

Betänkande ShUB 3/2024 rd

Sekreterare var

utskottsråd Päivi Salo.